

Közgazdasági kérdések a versenyhatározatok bírósági felülvizsgálata során

GVH-KTI szeminárium

2010. február 24.

Dr. Nagy Csongor István

Bevezetés – a mai előadás célja és menete

Cél:

- Mi a kánon a közgazdasági mérlegelést tartalmazó közigazgatási aktusok felülvizsgálata során a magyar jogban?
- Értékelés

Menetrend:

- Hatósági mérlegelés megítélése a közigazgatási perekben.
- Bizonyítási mérlegelés (bizonyítékok mérlegelése és értékelése).
- Jogi (érdemi/döntési) mérlegelés.
- Szakkérdések, közgazdasági kérdések.
- Összehasonlító jogi kitekintés.

Mintapélda: *Kávékartell* ügy

- 10 évig tartó ügy, amely kétszer végigfutott a bírósági grádicsokon.
- A szakértő a közigazgatási perben felülmérlegelte a GVH-t.
- Összehangolt magatartás: GVH megállapította a jogsértést (nincs más ésszerű magyarázat); szakértő/bíróság megállapította, hogy nem bizonyított a jogsértés (van más ésszerű magyarázat).
- Kis pikantéria: a szakértő magánszakértőként is eljár; az alperes nem indítványozta másik szakértő kirendelését.
- Valóban ennyire egzakt a közgazdaságtudomány?
- Ki az ura a versenypolitikának?

Hatósági mérlegelés bírósági felülvizsgálata

■ Bizonyítási mérlegelés:

- a tényállás a bírói bizonyosság (meggyőződés) körébe tartozik: „*A bizonyítékok mérlegelése során [a bíróság] olyan következtetésre is juthat, amely a közigazgatási szerv bizonyítási, (mérlegelési) eredményétől eltér.*” Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiuma 1992. április 9-i értekezlete.
- megalapozottsági vizsgálat: a bíróság azt vizsgálja, hogy a hatóság feltárta-e a tényállást és a bizonyítékok mérlegelése okszerű-e.

■ Jogi (érdemi/döntési) mérlegelés:

- ha több értelmezési lehetőség van, a közigazgatási szerv választhat, amennyiben a jogi kereteken belül marad;
- a bíróság nem vizsgálhatja felül a határozatot célszerűségi szempontból.

Kiindulópontok

- A felülvizsgálat alapja a jogszabálysértés. [Pp. 339. §; Ket. 109. § (1) bek.]
- *„Mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozat akkor tekintendő jogszerűnek, ha a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, és a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik.”* [Pp. 339/B. §]
- *„Ha a közigazgatási eljárás hivatalból indult, vagy a közigazgatási szerv a tényállás-megállapítási kötelezettségének nem tett eleget, a közigazgatási szerv köteles a határozata (a szakhatóság az állásfoglalása) alapjául szolgáló tényállás valóságának bizonyítására, ha azt a felperes vitatja.”* [Pp. 336/A. § (2) bek.]

Bizonyítási mérlegelés

- Ket. jogszabályi követelménye a hatósággal szemben: tényállás tisztázása; „[a] hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló *meggyőződése* szerint állapítja meg a tényállást.” Ket. 50. §
- A felülvizsgálat alapja a jogszabálysértés → a kérdés az, hogy a hatóság megsértette-e a tényállás tisztázására vonatkozó szabályokat?
  - „[a] tényállás tisztázási és bizonyítás felvételi kötelezettség az alperest és a bíróságot is a jogilag releváns tények tekintetében terheli (...). A jogilag releváns tények körét a jogvita eldöntésére irányadó jogszabályi rendelkezések határolják be. A bíróság a perben csak a keresettel felülvizsgálni kért, ügy érdemében hozott határozat jogszerűsége, avagy jogszerűtlensége tárgyában dönthet.”
- A közigazgatási perben a felperes viseli a bizonyítási terhet – mire terjed azonban ki ez a bizonyítási teher?
  - A közigazgatási perben a releváns kérdés, hogy vajon a tényállást megfelelően feltárták-e, illetve a bizonyítékokat okszerűen értékelték-e: tényállás-megállapítás „megalapozott vitatása”.
  - A felperes bizonyíthatja a tényállás valótlanágát, de nem köteles eddig elmennie.
  - Erre utal Pp. 336/A. § (2) bekezdés: meg kell döntenie a megalapozottság vélelmét.

Jogi mérlegelés

- „Mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozat akkor tekintendő jogszerűnek, ha a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, és a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik.” [Pp. 339/B. §]
- Az „alperes mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy az előzetesen feltárt tényállásból számszerűen mennyi és konkrétan milyen szempontokat vesz figyelembe érdemi döntése kialakításánál. A közigazgatási perben a bíróság alperes jogalkalmazásának az alperes mérlegelési jogkörbe tartozó részét a Pp. 339/B. § mentén vizsgálhatja, a bíróság felülmérlegelést nem végezhet.” [VEF2007.55 (Fővárosi Bíróság 2K. 30044/2008/18.)]
- „[A hatóság] [u]gyanazon tényállás mellett többféle törvényes döntési lehetőség közül is választhat. Azt kell mérlegelnie, hogy a lehetséges megoldások közül a konkrét ügyben melyik tűnik optimálisnak, a legcélszerűbbnek. A mérlegelési jogkör azonban nem jelent parttalan, felelősség nélküli, korlátlan szabad belátáson alapuló döntéshozatali lehetőséget. A mérlegelési jogkörben hozott határozatnak is jogszerűnek kell lennie...” [EBH2004.1082 (Legf. Bír. Kfv. II. 39.792/2002. sz.)]

Közgazdasági kérdések

- A szakkérdések a szakértő(k) kizárólagos kompetenciája?
- Mi a szakkérdés: tény- vagy jogkérdés?
- Amennyiben ténykérdés, akkor mi a szubszumció?
- Minek minősül a kérdés a *Kávékartell* ügyben: van-e más ésszerű magyarázata a párhuzamos magatartásnak?
- Mi a helyes kérdés: helyes-e a hatóság közgazdasági értékelése vagy ésszerű a hatóság közgazdasági értékelése?
- Ha kategorikusan tesszük fel a kérdést, akkor miért nem költözik be a szakértő az Alkotmány utca 5-be?
- Az összehangolt magatartás tekintetében kimondott tétel vonatkozik a versenyellenes hatásokra is?

Összehasonlító jogi kitekintés

■ Angol jog:

- *ultra vires* tan, Wednesbury ésszerűtlenség.

■ USA:

- Tényállás: lényeges bizonyíték teszt (*substantial evidence test*)
- Jogértelmezés: *Chevron* doktrína (*deferentialism*).

■ Németország:

- Közigazgatási mérlegeléssel szembeni bizalmatlanság. – A mérlegelési aktusok alkalmazási köre visszaszorult a második világháború után.
- Versenyben való részvétel alanyi joga. – GWB kifejezetten kimondja, hogy a bíróság felülmérlegelhet.
- Legújabb gyakorlat és jogirodalom elismeri a mérlegelést és a korlátozott felülvizsgálatot. A gyakorlatban a bíróság amúgy sem mérlegel felül.
- A szakértőnek *nem feladata, hogy kategorikusan döntsön a közigazgatási aktusban foglalt valamely ténymegállapításról vagy értékelésről; azt kell megállapítania, hogy a közigazgatási szerv álláspontja a szakkérdésben ésszerű alapokon nyugszik-e.*

EU-jog

■ Hagyományos kontinentális megközelítés:

- A Bíróság azt vizsgálja, hogy a közösségi versenyhatósági döntés szenved-e *jogi vagy nyilvánvaló mérlegelési hibától*.
- A Bíróságnak a felülvizsgálatot a következő kérdésekre kell korlátoznia: betartották-e az eljárási szabályokat, a hatóság megfelelően megindokolta-e a döntést, a tényállást pontosan és alaposan meghatározta-e, követett-e el a hatóság nyilvánvaló mérlegelési hibát vagy hatalmával egyébként visszaélt-e. [*Remia* ügy]

■ Gyakorlat:

- „*Jóllehet a Bíróság elismeri a Bizottság mérlegelési lehetőségét a gazdasági jellegű értékelések vonatkozásában, nem jelenti azt, hogy a közösségi bíróság nem vizsgálhatja felül a Bizottság gazdasági jellegű tényekre vonatkozó értékelését. A közösségi bíróságnak többek között nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valóságosságát, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő összes adatot, valamint hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket.*” [*Tetra Laval*]
- *Facellulóz (Woodpulp)* ügy: tényállás ~ *Kávékartell* ügy, azonban a Bíróság „jogiasította” a közgazdasági kérdést; a szakértők szempontokat is felvetettek.

**Köszönöm a megtisztelő figyelmet,
várom kérdéseiket!**

Dr. Nagy Csongor István

Tel: +36 70 382 36 53

E-mail: nagy.csongoristvan@chello.hu